

Nyt om miljø & udvikling

92-gruppen er et samarbejde mellem 19 danske miljø- og udviklingsorganisationer. 92-gruppens organisationer arbejder aktivt med opfølgningen af Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg 2002 og andre sager vedrørende internationalt miljø og udvikling.

92-gruppen

c/o Mellempøkeligt Samvirke
Borgergade 14
1300 København K
T 77 31 00 06
F 77 31 01 11
E jnordbo@ms.dk
www.92grp.dk

INDHOLD 20.01.2003

DIALOGEN DER FORSVANDT 1
EU'S FISKERIPOLITIK – 2
RINGE KOMPROMISFORSLAG FRA EU3
KLIMA-APPEL TIL REGERINGEN: 4
HER STARTER SLAGSMÅLET OM MILJØ OG BISTAND 4
SEJR FOR YTRINGSFRIHEDEN 5
92-GRUPPEN INDSTILLET TIL FN-PRIS 6
MIDLER TIL OPFØLGNINGEN PÅ JOHANNESBURG 7
REDAKTION 7

Dialogen der forsvandt – EU's fiskeripolitik

Af Espen Nordberg, WWF Verdensnaturfonden

*"Et helhedsbillede
er uden for
synsvidde"*

De overordnede rammer for EU's fiskeripolitik er nu vedtaget. Ligesom hele reformprocessen har været det, er også resultatet af forhandlingerne omgærdet af stor mystik og uvished. Et helhedsbillede er uden for synsvidde, men ser man på de enkelte brudstykker, som vi trods alt kender til, tegner der sig umiddelbart et dystert fremtidsbillede for både havmiljøet og for fiskerisamfundene. Der er taget vigtige initiativer til at begrænse fiskeriindsatsen til beskyttelse af fiskebestandene – spørgsmålet er, om initiativerne får den tilsigtede effekt. En ting er dog sikker: Den politiske proces har ikke været optimal.

*"uforståelig
bureaukratisering,
som selv
ministeriet ikke
synes at forstå"*

Når emnet er bæredygtig udvikling af fiskerierhvervet og dets naturgrundlag, er det interessant, at fiskere og biologer grundlæggende er enige om, at forholdet mellem bestande og fiskeflåde ikke harmonerer. Desuden erkender forvaltere og politikere tilmed, at den tidligere fiskeripolitik har slået fejl, så der burde være gode muligheder for en visionær fiskeripolitik. Derfor kan det undre, at det ikke lykkedes ministeren sammen med sine forhandlere at nå igennem med andet end en uforståelig bureaukratisering af forvaltningen, som selv ministeriet ikke synes at forstå (læs kommentar på

”dialogen og den politiske proces om danske fiskeri er fraværende og forknudret”

”resultatet er[...] en diskussionsklub uden beføjelser og kompetence”

www.wwf.dk).

Det er ikke WWF Verdensnaturfondens opgave at lave fiskeriforvaltning eller vurdere bestande, men at arbejde for en langsigtet og bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer. Vi kan desværre konstatere at dialogen og den politiske proces om dansk fiskeri er fraværende og forknudret. Situationen er alvorlig. Mange fiskebestande og fiskersamfund står foran kollaps – der er ikke tid til manglende dialog og samarbejde.

Etableringen af Regionale Råd for fiskeriet var på Kommissionens tegnebræt. Sådanne råd kunne samle repræsentanter fra erhverv, industri, forvaltere og miljøorganisationer i regionale fora med reel kompetence. Men resultatet er blevet endnu en diskussionsklub uden beføjelser og kompetence, hvilket ikke er den dialog, der er brug for. EU's fiskeripolitik kan ikke skabe den nødvendige dialog og samarbejde. Det må være ministerens opgave at få en konstruktiv dialog i gang nu.

WWF Verdensnaturfonden foreslår, at der nedsættes en dansk fiskerikommission, der skal diskutere og gentænke, hvordan dialogen og samarbejdet mellem forvaltere, biologer og fiskere kan genskabes.

EU's fiskeripolitik – De første skuffede forventninger

Af Kim Carstensen, WWF Verdensnaturfonden

Reformen af EU's fiskeripolitik, som blev vedtaget under det danske formandskab, var en af de første konkrete lejligheder, hvor EU-landene kunne vise, at de tog beslutningerne fra Verdenstopmødet i Johannesburg alvorligt.

Topmødet tog nemlig nogle meget klare beslutninger på fiskeriområdet, herunder at landene skal eliminere den støtte til fiskeriet, der fører til overkapacitet i flåderne, og at truede fiskebestande skal genoprettes som en hastesag og senest i 2015. Præcise emner, som også var i centrum af de europæiske fødevareministres diskussioner om EU's fremtidige fiskeripolitik.

”Desværre kan man ikke sige, at EU-ministrene bestod med glans.”

Desværre kan man ikke sige, at EU-ministrene bestod med glans. Det lykkedes at få vedtaget et stop for støtte til nybygning af fiskerifartøjer, men først med virkning fra 2004 og med en række smuthuller, hvor der for eksempel fortsat vil kunne ydes støtte til 'moderniseringer' og lignende. Samtidig besluttede ministrene at fortsætte fiskeriet efter torsk, om end på lavere blus end hidtil. Dermed overhørte ministrene den

“Dermed overhørte ministrene den videnskabelige rådgivning”

videnskabelige rådgivning, der havde foreslået et totalt stop for torskefiskeriet. Torsken er nemlig en af de kommercielt mest truede arter, som ifølge videnskaben er nær et kollaps i Nordsøen.

Med det fortsatte fiskeri efter torsk er der ikke meget udsigt til, at torskebestandene genoprettes, tværtimod!

Dermed er hverken det danske EU-formandskab eller EU som helhed kommet godt fra start med opfølgningen på Johannesburg.

Ringe kompromisforslag fra EU

Af Morten Emil Hansen, U-landsorganisationen Ibis

På WTO's fjerde ministerkonference i Doha i november 2001 blev der vedtaget en særlig erklæring omkring TRIPs og offentlig sundhed. Heri bekræftes, at TRIPs aftalen bør anvendes og fortolkes på en måde, der støtter beskyttelsen af offentlig sundhed og fremmer adgangen til medicin for alle. Det blev ligeledes besluttet, at der inden udgangen af 2002 skulle findes en løsning for lande uden en egen produktionskapacitet.

“Desværre blokerede USA [...] for en løsning”

Desværre blokerede USA kort før jul for en løsning i WTOs TRIPs Rådet med den begrundelse, at aftalen var for bred, idet den inkluderede sygdomme udover HIV/AIDS, malaria og tuberkulose. Den 9. januar skrev EU til alle 144 medlemslande i WTO med et kompromisforslag. EU forslaget indeholder en liste over 22 sygdomme, hvor tvangslicenser automatisk gælder. For øvrige sygdomme foreslås det i forslaget, at udviklingslande spørger til råds hos Verdenssundhedsorganisationen WHO med hensyn til patentreglerne.

“klar forringelse i forhold til Doha-erklæringen”

Dette er imidlertid en klar forringelse i forhold til Doha-erklæringen, som dækker alle sygdomme og ikke begrænser sig til epidemier eller smitsomme sygdomme. Når Doha-erklæringen fastslår, at TRIPs aftalen ikke må forhindre regeringer i at promovere offentlig sundhed og adgang til medicin for alle, betyder det med andre ord, at regeringerne selv må bestemme, hvorvidt der er grund at omgå patentreglerne eller ej. Derfor er EU-forslaget, som udgangspunkt en dårlig løsning for de mindst udviklede lande, og der er forsat lang vej mod en løsning.

“Derfor er EU-forslaget, som udgangspunkt en dårlig løsning”

Klima-appel til regeringen:

Ude er godt, men hjemme bedst

Af Lars Georg, WWF Danmark

*"et sjældent set
hemmeligheds-
kræmmeri om
indhold og om
udgivelses-
tidspunkt"*

*regeringens
motto[...]:
mest miljø for
pengene"*

*"92-gruppen
opfordrer derfor
regeringen til at
tænke langsigtet"*

Ingen vil sige hvornår, men det kan være i morgen, i næste uge eller i næste måned, at regeringens klimastrategi udkommer. Den har været undervejs i næsten et år, blev udsat i slutningen af november, og har været underlagt et sjældent set hemmelighedskræmmeri om indhold og udgivelsestidspunkt.

Årsagen er, at den nye strategi ventes at bryde med 15 års dansk energiplanlægning: de politiske meldinger fra VK-regeringen tyder på, at devisen nu skal være, at Danmark skal købe CO₂-kvoter og lave projekter i udlandet i stedet for at omlægge vores hjemlige energiforsyning til vedvarende energi. Alt sammen for at opfylde Danmarks internationale forpligtelser i regi af Kyoto-protokollen med regeringens motto for øje: mest miljø for pengene.

Men det kan være en gruelig fejltagelse, siger 92-gruppens klimagruppe. I en usædvanlig appel til regeringen hævder organisationerne, at hvad der i dag synes billigt, kan vise sig at være en rigtig dårlig forretning i morgen. Årsagen er, at Kyoto-protokollen ikke blot handler om CO₂-reduktioner i 2008-2012, men er kun det første skridt mod langt større reduktionsmål. 92-gruppens klimagruppe opfordrer derfor regeringen til at tænke langsigtet, når den laver sin klimastrategi. Og så der ingen vej udenom: CO₂-reduktionerne bør overvejende ske herhjemme, og ikke via køb af kvoter og projekter i udlandet. Mest miljø for pengene her og nu kan blive dyrt i længden. Ude er godt, men hjemme bedst.

Klimastrategien udarbejdes i et samarbejde mellem Miljøministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Skatteministeriet, Udenrigsministeriet og Finansministeriet.

Her starter slagsmålet om miljø og bistand

Af Kim Carstensen, WWF Danmark

*"Der er lagt op til
pres på
regeringen"*

Der er lagt op til pres på regeringen, når partierne i folketinget og alskens organisationer lige fra Dansk Industri til miljø- og udviklingsorganisationerne i foråret skal kæmpe om Danmarks fortsatte miljøbistand til ulandene og Østeuropa.

Regeringen har bebudet, at den i februar vil komme med et

oplæg til folketinget om Danmarks fremtidige miljøbistand under den såkaldte Miljø, Freds- og Stabilitetsramme. Oplægget ventes med spænding, for der er store penge og meget miljø på spil. Ved den nye regerings tiltræden blev ca. halvdelen af miljøbistanden til ulandene skåret bort, svarende til en besparelse på omkring 500 mio. kr. Og siden har regeringen lavet en plan for miljøstøtten til Østeuropa, hvor der ikke er lovet én kroners yderligere støtte efter næste nytår. Dette til trods for, at regeringspartierne i finansloven for 1999 medvirkede i et forlig, der indebar en markant stigning i miljøbistanden både til ulandene og til Østeuropa frem mod 2005.

Den 31. januar starter den offentlige debat om miljøbistandens fremtid ved en konference i Landstingssalen, arrangeret af 92-Gruppen. Ved konferencen vil udenrigsminister Per Stig Møller tale om miljøbistand og bæredygtig udvikling, Dansk Industri vil give deres bud på fremtidens miljøbistand, og det samme vil organisationerne i 92-Gruppen. Folketingsmedlemmer fra regeringspartierne, Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og SF vil give deres besyv med, og EU-Kommissær Poul Nielson vil tale om miljøets rolle i EU's bistand.

“Vil Danmark og EU yde deres til at løfterne fra Rio og Johannesburg bliver indfriet, eller var det hele bare tomme ord?”

Konferencen vil formentlig give os de første fingerpeg om, hvilken vej slaget om miljøbistanden kommer til at gå. Vil Danmark og EU yde deres til at løfterne fra Rio og Johannesburg bliver indfriet, eller var det hele bare tomme ord? Konferencen er for længst overtegnet, men interesserede vil kunne følge slagets gang her i spalterne.

Sejr for ytringsfriheden

- grønt lys for Nepenthes' sorte liste

Af Lone Laursen, Nepenthes

Som tidligere beskrevet her i nyhedsbrevet fik Nepenthes i efteråret 2002 påbud af Datatilsynet om at fjerne den sorte liste over havemøbelforhandlere fra hjemmesiden www.tropetrae.dk. Nepenthes fraråder her forbrugere at handle havemøbler hos forhandlere, der ikke stiller nogen troværdig garanti for, at havemøblerne ikke er lavet på bekostning af tropisk regnskov.

Nepenthes klagede over afgørelsen og sammen med de fleste organisationer i 92-gruppen, blev der skrevet et brev til Statsminister Anders Fogh Rasmussen, hvor han opfordredes til at sikre NGO'ers ytringsfrihed. Som følge af klagen blev sagen sendt videre til Datarådet, som er den øverste instans i Datatilsynet.

Den 13. december faldt der afgørelse i sagen til fordel for Nepenthes, og Nepenthes kan således fortsætte www.tropetrae.dk som hidtil. Datatilsynet lægger i deres afgørelse vægt på, at hjemmesiden er etableret som led i Nepenthes' politiske arbejde for bevarelse og bæredygtig brug af verdens skove, og at hjemmesidens overordnede formål - som led i dette arbejde - er at give forbrugerinformation og at henlede opmærksomheden på FSC-mærkede træprodukter.

Afgørelsen er en vigtig sejr for NGO'ers ytringsfrihed, og et forbud mod Nepenthes' sorte liste ville formentlig have ført til en generel indskrænkning af NGO'ers ytringsfrihed. Nepenthes fortsætter arbejdet med www.tropetrae.dk, som i øjeblikket er ved at blive opdateret. Siden vil blive relanceret i april med en hvid, en grå - og en sort liste over havemøbelforhandlere.

92-gruppen indstillet til FN-pris

Af Hans Peter Dejgaard, 92-gruppen

Udenrigsminister Per Stig Møller har indstillet 92-gruppen til FN's miljøpris, hvilket er begrundet i en stor indsats med at støtte civilsamfundets-netværk i 30 ulande i deres forberedelse af Johannesburg topmødet. Om 92-gruppen kan vinde "Global Roll of Honour 2003" i kategorien "Public awareness" forventes afgjort i forbindelse med det årlige miljøministermøde i FN's miljøorganisation UNEP i begyndelsen af februar.

Centralt i 92-gruppens Syd-projekt har været den store satsning på at styrke det nationale netværksarbejde i Afrika, Asien og Latinamerika. Der har været arbejdet målrettet på at få en bred deltagelse i de nationale netværk fra mange NGO'er, bondeorganisationer, kvindeorganisationer m.fl. Dette er en måde at øge civilsamfundets muligheder for at øve indflydelse på deres regeringers udførelse af de mange flotte hensigter i Johannesburg-handlingsplanen. Projektet har også satset på at udveksle informationer og erfaringer mellem verdensdelene via mailinglister, nyhedsbrev og www.rio10.dk

Projektet har draget fordel af at kunne trække på Ibis', Mellemlandskligt Samvirkes og WWF's landekontorer i hele 20 u-lande. Det er det første større projekt, som afprøver de nye elementer i Danida's civilsamfundsstrategi fra år 2000 om at lægge mere vægt på styrkelse af Syd-netværk og alliancer mellem danske NGO'ere. Projektet er støttet med 16 mio. kroner fra Danida.

Midler til opfølgningen på Johannesburg

Af John Nordbo, 92-gruppen

Med en bevilling fra Miljøministeriet på 700.000 kr for de næste to år, er 92-gruppens økonomi nu ved at falde på plads. Udenrigsministeriet har tidligere givet tilsagn om støtte i samme størrelsesorden. Midlerne skal anvendes til et to-årigt projekt om opfølgningen på Verdenstopmødet i Johannesburg, og det bliver 92-gruppens hovedaktivitet i de kommende år.

Miljøministeren har også truffet beslutning om at yde støtte til to andre projekter om opfølgningen på Verdenstopmødet. 500.000 går til Nordic Partnership, som bl.a. tæller WWF, Ugebrevet MandagMorgen og en række af Skandinaviens største virksomheder, blandt andre NovoNordisk, Volvo Car og Brdr. Hartmann. 400.000 går til de europæiske miljøorganisationer, som samarbejder i European Environmental Bureau.

Miljøministeren siger i en pressemeddelelse: "Jeg havde to klare budskaber, da Danmark overtog EU-formandskabet, jeg gentog de samme to budskaber i Johannesburg, og jeg står ved dem nu, hvor Danmark ikke længere står i spidsen for EU: Verden har brug for mere handling, ikke flere ord, og det er kun muligt at løfte opgaven, hvis den enkelte borger, interesseorganisationerne, virksomhederne og regeringerne løfter i flok og trækker i samme retning. Både nationalt og internationalt er tiden kommet til at indfri løfterne."

REDAKTION

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af John Nordbo, 92-gruppen, Ida Thuesen og Theresa Kjærside, WWF Danmark.

Tidligere numre kan ses på www.92GRP.DK.

Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til jnordbo@ms.dk.